

چطور پیشرفت تحصیلی فرزندان را در منزل ارزیابی کنیم؟

این روزها کرونا باعث شده مدرسه به خانه آورده شود و والدین بخشی از مسئولیت معلم ها را به عهده بگیرند. یکی از دغدغه های مهم آنها، ارزیابی پیشرفت تحصیلی فرزندانشان است.

تا پیش از کرونا و در شرایط عادی، بخش عمده ی بررسی پیشرفت تحصیلی دانش آموزان، بر عهده ی معلمان بود که هر کدام براساس شیوه تدریس خاص خود و درس مورد نظر، این ارزیابی را به شکل خاصی انجام می شد.

امروزه شرایط متفاوت شده و عمده ی این وظیفه بر عهده ی والدین است. شاید سوالی که زیاد از خودتان پرسیده اید این باشد که «از کجا بفهمم فرزندم درسش را یاد می گیرد؟»

نگران نباشید. مدرسه گردی به شما راه های خلاقانه ای نشان می دهد تا بتوانید پیشرفت درسی فرزندتان را با روش های کمی، اندازه بگیرید و عبارتی متوجه شوید که چه چیزی یاد گرفته است و چه چیزی را نه.

آنچه در این مقاله می خوانید:

- چطور رویکرد متفاوتی به ارزیابی پیشرفت تحصیلی فرزندمان داشته باشیم؟
- "مقدار" در مقابل "کیفیت" درسی که فرزندتان فراگرفته است
- شیوه های خلاقانه ارزیابی پیشرفت تحصیلی

- زمان استفاده از آزمونهای استاندارد و رسمی

رویکردی متفاوت به ارزیابی پیشرفت تحصیلی

بصورت متداول، آنچه در ابتدا به ذهن می‌رسد این است برای بررسی پیشرفت تحصیلی فرزندمان می‌توانیم از کارهایی مانند املا گفتن به او، ایستادن در مقابل ما و سوال و جواب شفاهی از او و یا ارائه ی شفاهی درس‌هایش در مقابل ما، استفاده کنیم.

اما این‌ها تنها روش‌های مناسب برای ارزیابی اینکه او درسش را یاد گرفته یا نه، نیستند. در واقع این روش‌ها برای زمانیکه دانش‌آموز، درسش را سر کلاس به صورت حضوری می‌گذراند مناسب تر هستند.

درواقع به نظر می‌رسد زمانیکه فرزند شما حدود سه هفته وقت برای یادگیری یک فصل از کتاب دارد و شما او را در هر زمانی و هر نقطه ای از منزل در حال مرور و یادآوری آن بخش می‌بینید، دیگر آزمودن مطلب آن فصل کار بیهوده‌ای بنظر می‌رسد.

زمانیکه به فرزندتان درسی مانند ریاضی را آموزش می‌دهید، احتمالاً بصورت همزمان میزان یادگیری او را هم بررسی می‌کنید. شاید شما خود به خود متوجه شوید که اون جدول ضرب را خوب یاد گرفته اما در تقسیم اعداد مشکل جدی دارد، بنابراین ناخودآگاه به این پیش‌فرض ذهنی می‌رسید که چه چیزی را بلد است و چه چیزی را نه.

در کلاس درس به شیوه ی حضوری، یک معلم مسئول چندین دانش آموز است، بنابراین به اندازه‌ای که شما در مورد فرزندتان دقیق عمل می‌کنید، نمی‌تواند روی تمام جنبه‌های درسی وی متمرکز شود، بلکه باید به آزمونهایی که بصورت استاندارد برای ارزیابی دانش‌آموزان طراحی کرده‌است تکیه کند.

"مقدار" در مقابل "کیفیت" درسی که فرزندتان فرا گرفته است

بسیاری از والدینی که به فرزندشان در منزل آموزش می‌دهند، نگران هستند که آیا آنچه که یاد گرفته "کافی" است؟ اما واقعا "کافی بودن" به چه معناست و چه تعریفی از آن دارید؟

آنچه که بچه‌ها در مدرسه و هر مقطع تحصیلی می‌آموزند براساس استانداردهای آموزش و پرورش تعیین شده و بنابراین آزمونهای متناسب با همان دروس برای آنها در نظر گرفته شده است، در نتیجه عوامل خارجی می‌تواند

هم بر روی محتوای درسی که به هر فردی آموزش داده می‌شود تاثیر بگذارد و هم بر روی سرعت یادگیری دانش‌آموزان.

زمانیکه فرزند شما در منزل آموزش می‌بیند، نیاز نیست که الزاما از همان مسیری که برای همه به شکل یکسان در نظر گرفته شده آموزش ببیند. (برای چگونگی برنامه ریزی آموزش فرزندتان می‌توانید به مقاله ی برنامه ریزی و بهبود آموزش در منزل به فرزندتان رجوع کنید)

شما می‌توانید از هرجایی که او احساس راحتی می‌کند و باعث می‌شود احساس بهتری در یادگیری داشته باشد شروع کنید تا مقاومتش را نسبت به درس خواندن کاهش دهید. همچنین براساس نیاز او می‌توانید سرعت آموزش را کم یا زیاد کنید و هرجایی که نیاز هست وقت بیشتری برای آموزش او صرف کنید.

بدین شکل می‌توانید بیشتر بر روی کیفیت یادگیری او متمرکز شوید و بررسی کنید که چقدر خوب درس را یادگرفته تا اینکه روی کمیت تمرکز کنید و بسنجید که چه تعداد از بخش های درسی را گذرانده.

برای مثال، فکر کنید شما باید به فرزندتان حیوانات جنگل را آموزش می‌دادید و سه هفته بر روی آموزش پرندگان وقت صرف کردید، درحالیکه باید طی پنج هفته کل حیوانات را به او آموزش می‌دادید.

تا الان باید به آموزش خزندگان می‌رسیدید اما به جای آن فرزندتان تصمیم گرفته است که مستندهایی در مورد پرندگان، مرغداری ها، زیست بوم های متفاوت پرندگان و انواع جزییات را در مورد آنها بداند.

آیا شما احساس می‌کنید که "شکست" خورده‌اید و از برنامه عقب افتاده‌اید؟ خیر.

بجای اینکه فکر کنید فرزندتان چقدر تعداد کمی از حیوانات را یاد گرفته است، به عمق یادگیری او در مورد پرندگان فکر کنید. این طرز فکر، ابزار بهتری برای بررسی پیشرفت تحصیلی آنها خواهد بود تا اینکه فکر کنید کاش تعداد بیشتری را در آن مدت زمان یاد می گرفت.

ارزیابی خلاقانه

آماده اید که پیشرفت تحصیلی فرزندتان را ارزیابی کنید و بفهمید چقدر یاد گرفته است؟ در اینجا چند ایده ی خلاقانه برای ارزیابی درسی آنها ارائه کرده ایم:

• با آنها صحبت کنید

همانطور که در حال عادی از آنها می پرسیدید: امروز مدرسه چطور بود؟ اکنون هم می توانید در زمانی، مانند سر میز شام از آنها در مورد آنچه که یاد گرفته اند صحبت کنید.

اگر جواب کوتاهی دادند، سعی کنید مکالمه را طولانی تر کنید و اطلاعات بیشتری بخواهید یا با موضوعات مرتبط، کاری کنید که توضیحات بیشتری ارائه کنند.

حتی اگر شما درس را به آنها آموزش داده اید، می توانید از آنها بخواهید تا برای یکی دیگر از اعضای خانواده آنچه را که آموخته اند تعریف کنند. بدین ترتیب می توانید متوجه شوید که واقعا چقدر از مطلب را آموخته اند و پیشرفت درسی فرزندتان را ارزیابی کنید.

• نقش ها را عوض کنید

یک عبارت قدیمی می گوید: تا وقتی که چیزی را به کسی آموزش ندهید، آن مطلب را به درستی نیاموخته اید. این عبارت کاملا صحیح است و نکته ای که می توانیم از آن برداشت کنیم این است که:

به فرزندان نقش معلم بدهید.

درواقع به جای اینکه تمام مدت دانش آموز باشد، می‌توانید با قرار دادن او در جایگاه معلم و اجازه ی تدریس به او، میزان یادگیری او را اندازه گیری کنید.

• به آن‌ها پروژه بدهید

بجای اینکه آزمون‌ها و گزارش‌ها آن‌ها را ارزیابی کنید، می‌توانید از فرزندان بخواهید پروژه انجام دهند.

به آن‌ها دستورالعمل پخت غذا بدهید و از آن‌ها بخواهید که با جمع و تقسیم کردن مواد لازمی که به آن‌ها داده شده، میزان مناسب برای پخت غذا را بدست آورند.

از آن‌ها بخواهید ماشینی طراحی کنند که در انجام کارهای خانه به شما کمک می‌کند.

می‌توانید مساله ای به این شکل طرح کنید که مثلا می‌خواهید به سفری بروید و نیاز به نقشه ای دارید که راهی را برای شما مشخص کند که طی مدت زمان خاصی به مبدا برسید و تصمیم دارید هر 100 کیلومتر متوقف شوید. این رویکرد به شما اجازه می‌دهد که بسنجید فرزندان چه چیزی یاد گرفته‌است و همچنین چقدر بر آن تسلط دارد.

• دیجیتالی فکر کنید

بسیاری از ما بارها در کلاس درس به پای تخته خوانده شده‌ایم تا با کلی ترس، در مقابل سایر دوستانمان به سوالهای شفاهی پاسخ دهیم و پاسخ مجموع آن‌ها شاید یک نمره در نمرات کل یک درس ما اهمیت داشت.

این کار استرس زیادی به همراه داشت و باعث می‌شد از صحبت کردن در مقابل جمع هراس داشته باشیم، درحالیکه صحبت در مقابل حضار و سخنرانی کردن، از مهارتهایی است که یک کودک باید در سنین پایین بیاموزد.

به یاد داشته باشید که دنیایی بزرگتر و فراتر از مدرسه وجود دارد و فرزندتان با استفاده از اینترنت می‌تواند یک ویدیو سخنرانی ایجاد کند.

فرزندتان می‌تواند یک ویدیو کودکانه در سطح هم سن و سالان خودش ایجاد کند و به آن‌ها اطلاعات علمی مختلف ارائه کند.

بعنوان والدین، شما حق دارید نظارت کنید که ویدیو فرزندتان در کدام شبکه‌ی اجتماعی قرار می‌گیرد، چه کسانی به آن پاسخ می‌دهند، آیا لازم است صفحه شخصی باشد یا در دید عموم قرار گیرد و ... تا خدای ناکرده برای فرزندتان مساله‌ای پیش نیاید.

• به دنبال پیشرفت باشید، نه نمره

زمانیکه با تفکر "کیفیت مهم است، نه کمیت" به فرزندتان آموزش می‌دهید، به این فکر نکنید که چون در ریاضی نمره‌ی 15 از 20 گرفته الزاماً بد عمل کرده است. اگر دفعه‌ی قبلی که از اون امتحان گرفتید، 12 گرفته بود، پس الان باید بدانید که او پیشرفت کرده است و این ارزشمند است. اما اگر دائماً 15 می‌گیرد باید نگران شوید و مشکل را بررسی کنید.

• آزمون‌های کتاب باز

بسیاری از والدینی که در منزل به فرزندشان آموزش می‌دهند، ترجیحشان بر این است که بجای حفظ کردن درس، به آن‌ها آموزش دهند چگونه آنچه را که آموخته‌اند استفاده کنند. بنابراین به آن‌ها نیز آموزش می‌دهند که چطور از دیکشنری‌ها و دایره‌المعارف و منابع قابل اعتماد دیجیتالی برای یافتن پاسخ سوالاتشان استفاده کنند.

در چنین شرایطی، احتمالاً ترجیح می‌دهید کودکتان از ارزیابی به سبک کتاب باز بهره‌مند شود و بتواند جواب سوال آزمونش را از طریق یافتن و تحلیل و تفسیر اطلاعات موجود در منابع بنویسد.

با این حال، حفظ کردن هم مزایای خودش را دارد. به خاطر سپردن مانند ورزش برای مغز است و از طرفی بخاطر سپردن برخی اطلاعات، مانند جدول ضرب باعث تسهیل برخی محاسبات در آینده خواهد شد.

اما تفاوتی میان به خاطر سپردن برای کاربرد کوتاه مدت و بخاطر سپردن برای درک بهتر، وجود دارد؛ مانند زمانیکه درسی را حفظ می کردیم که فقط پاسخ سوال امتحانی را بدهیم و بعد برای همیشه به فراموشی سپرده می شد.

اطمینان حاصل کنید که آنچه فرزندتان به خاطر می سپرد، برای آینده ی او اثری مثبت داشته باشد.

• فرایند یادگیری فرزندانتان را مشاهده کنید

زمانیکه پاسخی را نمی دانند چطور واکنش نشان می دهند؟ آیا می دانند چگونه درخواست کمک کنند؟ آیا مشتاقند که در مورد موضوعات مورد علاقه شان بیشتر صحبت کنند؟ آیا در مورد هرچیزی سوال می پرسند؟ کودکی که بصورت فعالی با درس درگیر شده باشد و در جستجوی اطلاعات باشد و بخواهد پاسخ سوالات ذهنی اش را پیدا کند، کودکی است که در حال یادگیری دوست داشتن "یادگیری" است. این کودک، بهترین کودک برای آموزش در خانه است.

• نمونه کار داشته باشید

شاید بررسی اینکه فرزندتان واقعا چقدر پیشرفت کرده، تنها بر اساس نمره سخت باشد. یکی از کارهای خوبی که می توانید انجام دهید این است که نمونه ی انجام تکالیف، پروژه ها، انشا ها و نقاشی های اول سال تحصیلی را در پوشه ای ذخیره کنیم و در آخر سال با آنچه بدست آورده اند مقایسه کنیم تا پیشرفتشان را به چشم خودشان مشاهده کنند.

چه زمان برای ارزیابی پیشرفت دروس، از آزمون های استاندارد استفاده کنیم

با وجود اینکه ما از آزمون‌های رسمی و استاندارد شده و بطور کلی شیوه‌های ارزیابی که مناسب تحصیل حضوری هستند اجتناب می‌کنیم، اما برخی مفاهیم هستند که باید به شیوه‌های رسمی و استاندارد ارزیابی شوند:

1. ریاضی و هجی کردن

چیزهایی که نیاز دارند به خاطر سپرده شوند، مانند هجی کردن، حفظ کردن استان‌ها و مراکز استانها، یا جمع و ضرب اعداد، احتمالاً بهتر است که با همان شیوه‌های رسمی و استاندارد سنجیده شوند.

2. ادبیات و دستور زبان

در مورد این درس لازم است که فرزندتان یادبگیرد چطور خودش را با نوشتن، بدون کمک کسی ابراز کند.

3. با مدرسه و معلمین فرزندتان در ارتباط باشید

با وجود اینکه در شرایط فعلی ممکن است شما بطور کلی جدا از مدرسه به فرزندتان در منزل آموزش دهید، یا اینکه ترجیح داده‌اید با کلاس‌های مجازی پیش‌نرئید و فقط برای امتحانات به مدرسه رجوع کنید، بهتر است با معلمین فرزندتان در ارتباط باشید.

برای سنجش پیشرفت تحصیلی فرزندتان از آن‌ها کمک بخواهید و در نهایت نسبت به آنچه که در منزل آموزش می‌دهید، پیشاپیش با معلمان هماهنگی‌های لازم را به عمل آورید.

امیدواریم این مطلب برای آزمون و ارزیابی فرزندتان موثر واقع شده باشد.